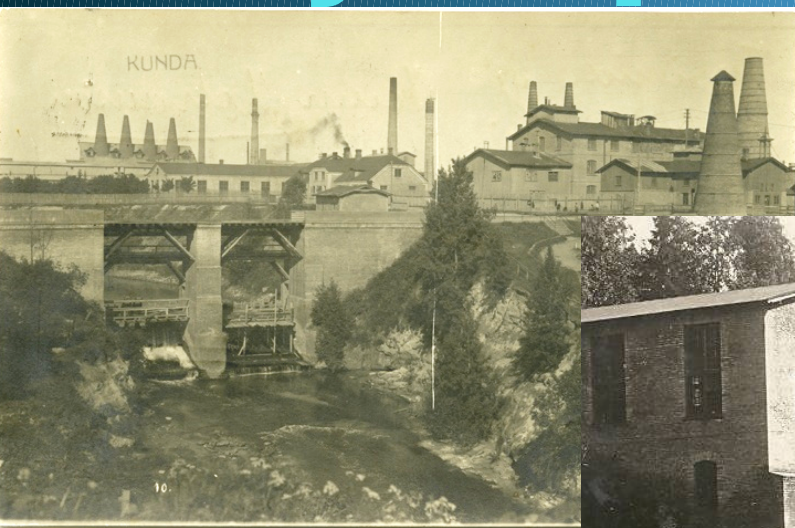

Ettevõtlus ja Kunda jõe paisutamine

Jan Niilo
AS Generaator
juhataja

AS Kunda Nordic Tsement XXIX keskkonnapäev, 25. mai 2016

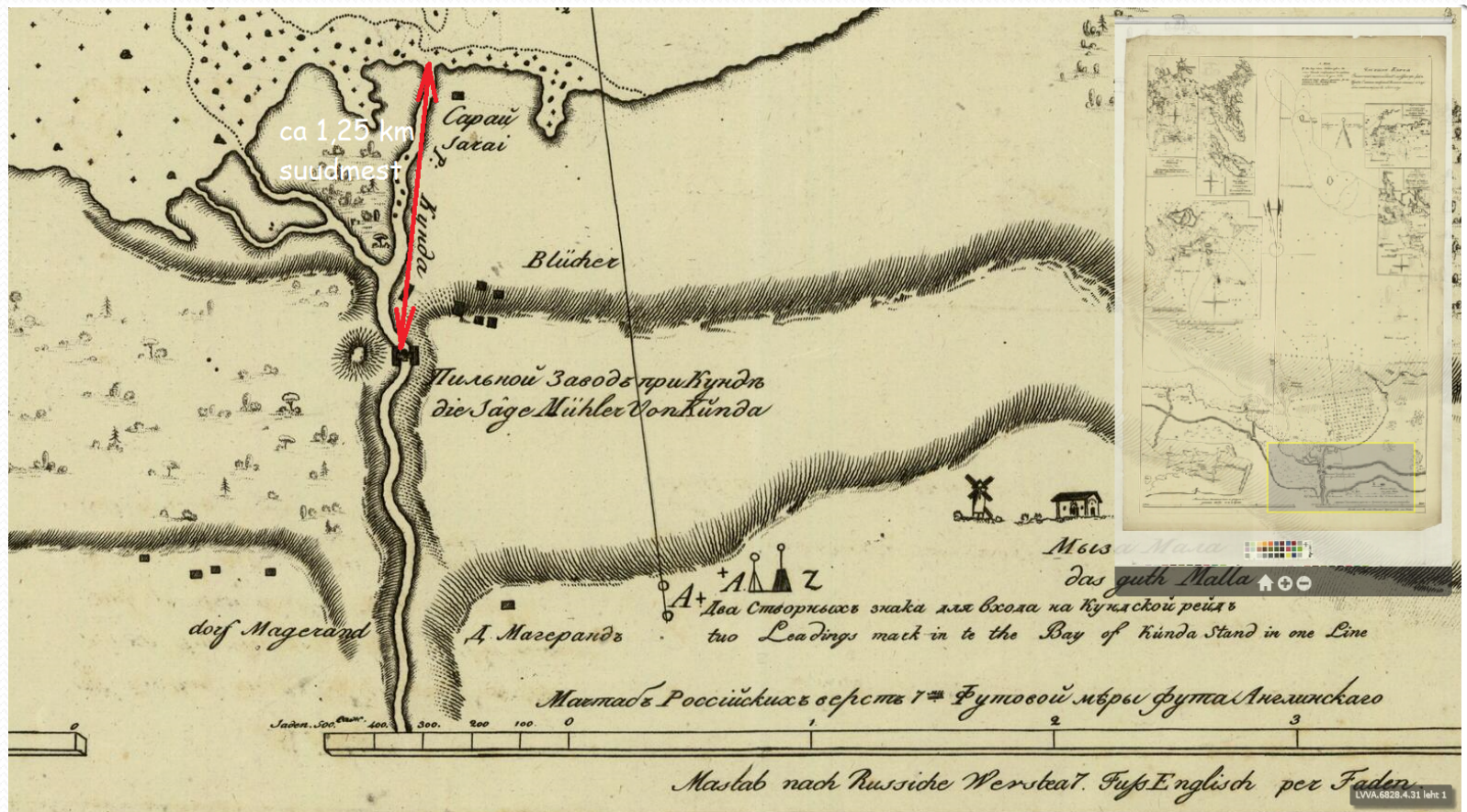
Ettekande ülevaade

- I Ettevõtluse ja paisutamise ajaloost Kunda jõel
- II Tänaest situatsioonist
- III Võimalikest lahendustest

| Kunda jõega seonduvast ettevõtlusest

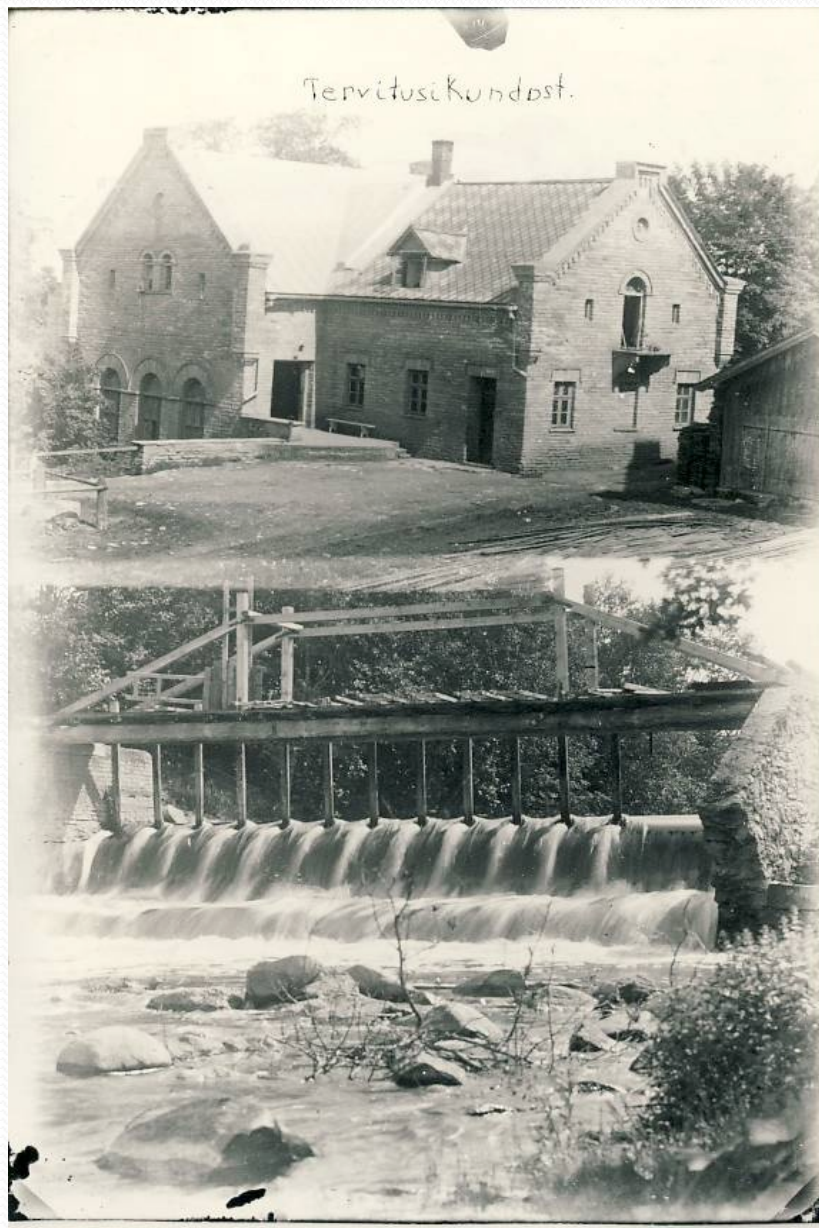
- Kunda jõgi on olnud ja on oluline pidepunkt selle piirkonna ettevõtluse arengule
- Ka mõisaid võis pidada ettevõtluseks
- Kunda mõisa omaniku Nicolaus de Gundis'e järgi hakati ka seda paikkonda 15. sajandil kutsuma
- Tänapäevamõistes klassikalisemas mõttes ettevõtlusest on märkimisväärne Kunda import-eksport sadama rajamine, millele anti Vene keisri poolt ehitamise luba aastal 1805
- Selle sündmusega seoses ehitati Kunda jõele ka rohkest saeveskeid

I Kaart aastast 1813

I Kunda jõega seonduvast ettevõtlusest

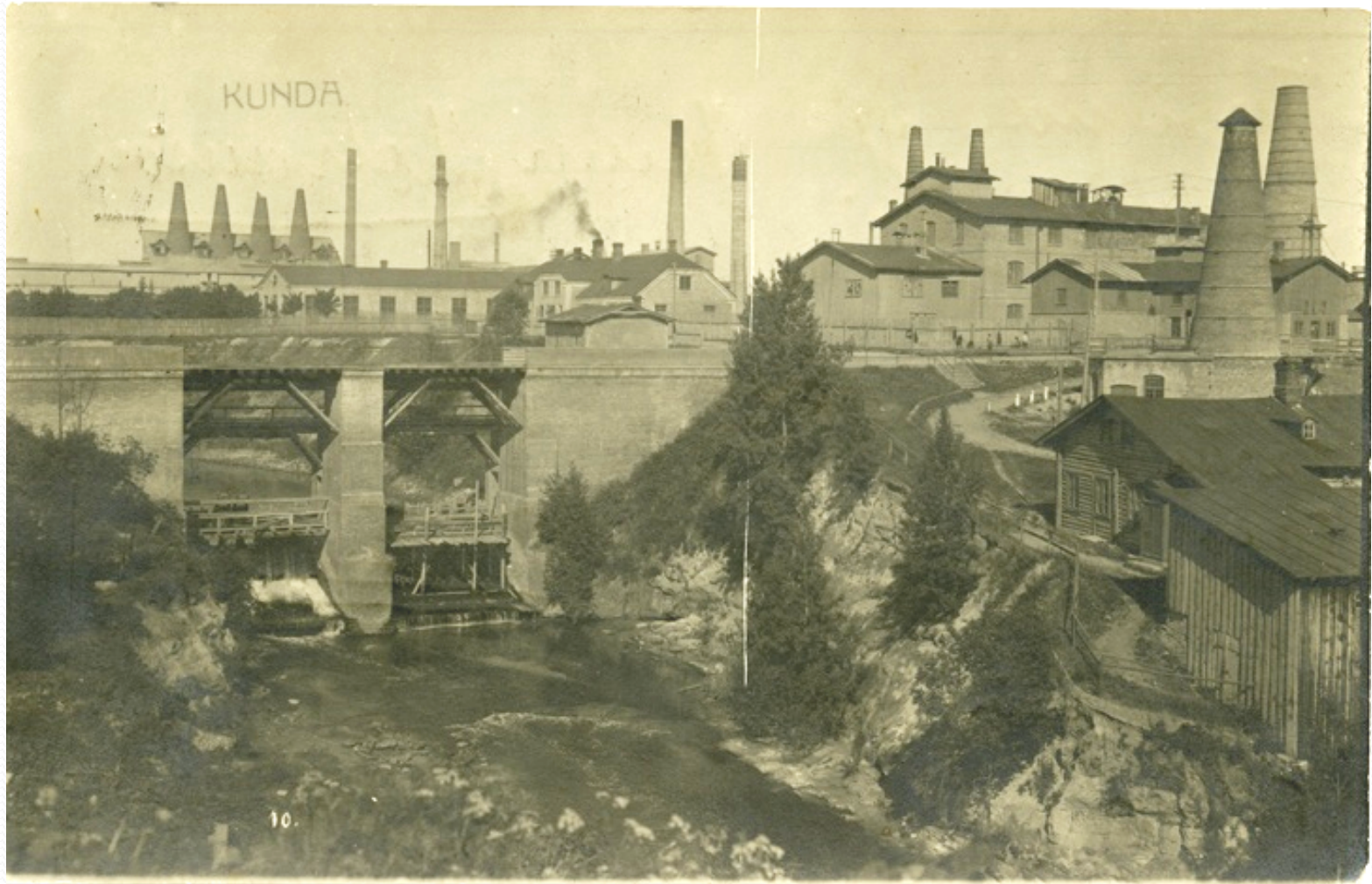
- Edasi asutas Kunda mõisa 5. omanik Johan Carl Girard de Socanton (rahvapäraselt Suka Anton) 1870-dal aastal äriühingu tsemendi tootmise eesmärgil
- Tsemenditööstus vajab oma tootmisprotsessis vett ja seeõttu rajati ka raudtee tammi alla pais
- Endiselt oli vaja ka mõisas saada saetööstuse ja jahu jahvatamisel energiat, mistõttu mõisa omanik rajas mõisasse veski
- Oma aja kõrge tasemega innovatsiooniks tuleb lugeda tsemenditehase edasiarenduse käigus 1893 aastal ehitatud hüdroelektrijaama, mis oli Lääne-Venemaa ja baltikumi esimene
- Võrdluseks maailma esimene hüdroelektrijaam üldse ehitati aastal 1882 USA-s, Wisconsin'is!

Kunda mõisa veski ja pais

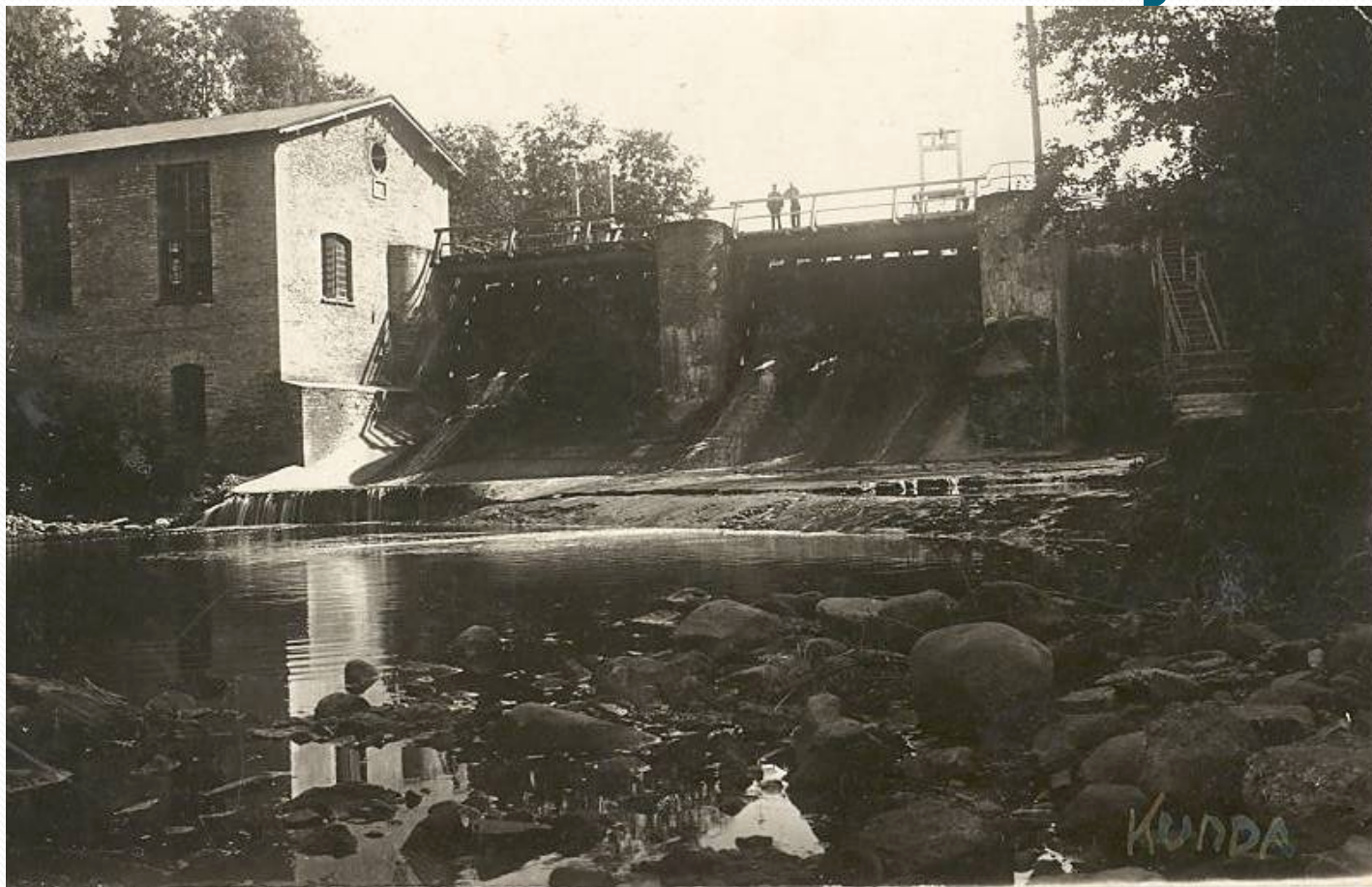
Allikas: Virumaa Muuseumid SA
<http://muis.ee/museaalview/1803743>

Kunda tsemenditehas ja selle pais

Kunda vaade, MM F 1686/4, Eesti Meremuuseum, <http://muis.ee/museaalview/2837823>

Kunda hüdroelektrijaam

Kunda, elektrijaama tamm, RM F 74:26, Virumaa Muuseumid SA, <http://muis.ee/museaalview/2121245>

II Tännane situatsioon

- Endiselt on Kunda jõe alamjooksul olemas ajaloolised 3 paisu
 - Kunda I pais – AS Generaator – hüdroenergia kasutamine elektritootmiseks
 - Kunda III pais (tsemenditehase pais) – IMG Energy OÜ – hüdroenergia kasutamine elektri tootmiseks ja AS Kunda Nordic Cement – tsemenditootmise tehnoloogilise vee võtt
 - Kunda IV pais (mõisa pais) - veskipais
- 1 pais on lisandunud hiljem (Kunda II pais), mida kasutab AS Estonian Cell oma veevõtuks.
- Kunda jõe hoiuala kohta kehtiv kaitsekorralduskava aga näeb ette energiatootmise lõpetamise ja paisude likvideerimise

II Ettevõtete eeldused ning juba tehtud tegevused

- Ettevõtted soovivad edasi tegutseda oma valdkonnas
- Kunda I paisul on AS'i Generaator sooviks kasutada elektrienergia tootmiseks ehitatud, tänaseks 123 aastat vana elektriijaama vastavalt tema sihtotstarbele. KMH protsess on väldanud juba 6 aastat.
- Estonian Cell AS-i ja Kunda Nordic Tsement AS-i tegevus on seotud väljakujunenud veerežiimiga ja ehitatud rajatistega. Estonian Cell AS-i paisul (Kunda II pais) on rajatud kalapääs. Kunda Nordic Tsemendil AS-il on hiljuti valminud uus jauhutusse ringlussüsteem.
- IMG Energy OÜ soovib samuti kasutada väljaehitatud hüdroelektriijaama vastavalt selle sihtotstarbele Kunda III paisul, millel on rajatud kalade läbipääs (ca 500 000 €).

III

Ettevõtete väljapakutud lahendused

- Kunda I pais
 - Kalade läbipääs – kamberkalapääs
 - Ökoloogiline vooluhulk looduslikus jões allpool vesiehitisi
 - Kalade allarändel suremust minimeerivad lahendused
- Kunda III pais
 - Viiakse läbi keskkonnamõjude hindamine
 - Seadusega nõutavate ökoloogiliste vooluhulkade tagamise jaoks uute investeeringute tegemine
 - Kalalifti efektiivsuse parandamiseks täenduste elluviimine
 - Kalalifti kasutamine õppematerjalna
- Üldine koostöö veekasutajate vahel

Märksõnad

- Kaitse eesmärkide seadmine ja kooskõla teiste kavade ja õigusaktidega
- Muinsusväärtuse säilimine, kui riiklik ja samuti EL huvi
- Kohaliku pärandi säilimine

Tänan!

Jan Niilo
AS Generaator
juhataja

info@asgeneraator.eu

5252982